

volna le az őzet. *Mindeddig csak söréttel lövött őzvadat volt alkalmam látni terítéken.* Nem mulasztatom el persze hozzátenni, hogy ezek a hajtások sohasem irányultak fővadra, hanem azokban mindig csak őz, nyúl és apró dúvad került lövésre. Nagyon rosszul érzém azonban magamat, ha mindazokat a professzionátus és műkedvelő vadászokat, kikkel ez idő alatt alkalmam volt megismerkedni, inkorrekt és vadásziatlan eljárással kellene vádolnom (a »Kngl. preuss. Forstmeister« szerint kellene!) — csak azért — mivel őzet hajtóvadászaton söréttel lőttek. Igaz ugyan, hogy így bebizonyosodott előttem az, hogy vannak vadászok, épen nem kevesen, kik még Németországban is nyugodt lelkiismerettel lövik az őzet söréttel — *bizonyos körülmények között* — és ezáltal az is, hogy a nevezett német cikknek erre vonatkozó passzusa nem egyéb, nagyhangú, alaptalan kijelentésnél, de viszont távol van tőlem — ha másért nem — csupán ezért a német vadászok »waidgerecht«-ségét kevesebbre becsülni.

Mert én az őzvadnak söréttel való lövését *egy esetben nemcsak, hogy nem vadásziatlannak, hanem ellenkezőleg, egészen helyesnek tartom és ez: épen az erdei, vagy akár mezei őszi és téli hajtóvadászat.* Hogy miért tartom ezeken teljesen vadásziatnak és helyesnek a söréttel való őzlövést, azt a következőkben okolom meg:

A hajtások, melyek itt szóba jöhetnek, olyanok, melyeken csak őz, nyúl s általában apró vad kerül lelövésre. E hajtások, legyenek azok akár mezőn, de különösen erdőn, aránylag nem nagy területre szorítkoznak, daczára annak, hogy jóval több hajtó szükségeltetik ezeknél, mint egy fővadra való hajtásnál. Már ennél a körülménynél fogva sem helyeselhető a golyós fegyver használata ily alkalmakkor. Sok ember között a golyólövés, főleg ha az a most annyira kedvelt, modern «kilométer-puská»-ból történik, annyira veszélyes, hogy azt csak vajmi ritkán teheti a vadász biztosan, t. i. úgy, hogy nyugodt lehet, hogy golyója nem fúródik valami emberbe. Teljes biztonságot lakott vidékeken a modern Manlicher kilométerekre repülő golyójával sohasem nyújt és az őz maga sem oly alacsony állat, hogy remélni lehetne, hogy a golyó azon túl rövid távolságyira a földbe fúródna.

Második ok meg az, hogy hajtóvadászaton a puskás majd kivétel nélkül közelről teszi a lövést az őzre (erdei hajtásnál távolabbról löni egyáltalában csak a legritkább esetben lehet a fák miatt) *és ily közelségből (20—40 lépés) a sörétlövés gyorsan menekülő őzrenemcsak, hogy sokkal biztosabb, mint a golyó, melylyel ily esetben a vadat legtöbbször elhibázza, még a gyakorlott lövő is, hanem ölé hatása is — elég nagy sörétet használva és csak némileg jól ülő lövéseknél — egészen biztos.* Anélkül persze nincs, hogy egyik-másik darab néha el ne veszne és ez nagyon kellemetlen, az igaz, de a golyólövésnél is megesisik, ha nem is oly gyakran. Hanem hát ebbe már beletörődik az ember, mint sok egyébbe, tökéletlensége tudatában. Az is fontos körül-

mény, hogy ha az őzlövést már hajtóvadászatra halasztják, akkor a vadásztulajdonosnak majd mindig az áll érdekében, hogy lehetőleg sok őzet lőjjenek ki, ezt pedig — rövid idő alatt, hajtóvadászaton — csakis sörétes fegyver használata mellett lehet foganatosítani.

Mindezekből látható, ha a hajtóvadászaton az őzlövés sörétes fegyverből *ily módon* történik, azon nincs kivetni való, legfeljebb a szőrszálhasogató vadászok tartják érdemesnek miatta a tollukat koptatni.

Egészen más elbírálás alá esik persze, ha a sörétes fegyverből messzebből is lönek őzre, *oly távolságokra, melyekre a sörétlövés már nem teljesen biztos.* Ilyenkor természetesen igen sok vadat lönek beteggé, mely később pusztul el. *De ez azután nem is vadásziat eljárás ám, sőt csöppet sem különbözik a dögvadásztól, — ez soha szem elől nem tévesztendő!*

Az őzvadnak söréttel való lövését más esetekben, így különösen a lesálláson, meg a cserkészeten, *semmiképen* sem helyeselhetem és egyenesen vadásziatlan eljárásnak kell neveznem, mert ilyenkor minden körülmény csakis a golyós fegyver használata mellett szól.

Hajtóvadászaton azonban — azt hiszem — nyugodt lelkiismerettel lehetjük az őzvadat tovább is söréttel, *de csak — és ezt soha, sohase feledjük el — rövid távolságokra!*

ifj. Bartal Aurél.

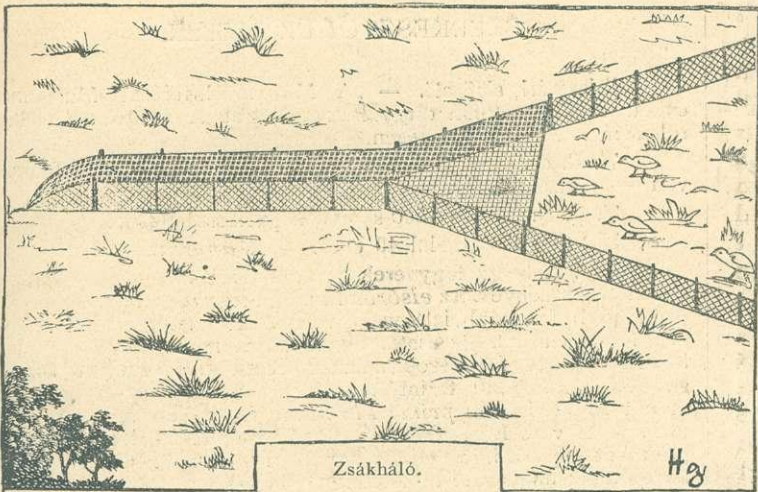
Az apróvad befogása s kamarákban való átteleltetése.

(Folytatás.)

A tenyésztésre szánt, illetve a törzsállomány fentartása céljából *befogott fácánok és foglyok kiteleltetése* s ezeknek mindvégig kellő kondícióban való megtartása a kibocsájtás pillanatáig nem kis feladat. Nem csekély gondot és buzgolkodást igényel, kivált a fácánál, melynél a legkitűnőbb kezeléssel is tény marad, hogy a tyúkokat illetőleg, a melyek télen át a szabadban, etetőknél tartattak, sokkal alkalmasabbak a továbbtenyésztésre, mint azok, a melyek kamarákban teleltek át, Mindamelllet a vadontenyésztés e kétségtelen előnye daczára, a törzsállomány főtétlen biztosítása okából, a télire való befogásnak még mindig túlnyomó számban vannak hívei, a mi a fácánál nem is teljesen indokolatlan.

A hol a fácán állandó vadként szerepel s továbbtenyésztése céljából egy bizonyos számú törzsállomány biztosításáról van szó, ott a tenyészvad befogására mindenekelőtt *teletetőkamaráról* kell gondoskodni, mely biztos helyen, legcélszerűbben a vadgondozó természetben való lakásának közelében építendő a szükséghez, illetve a teletetésre befogandó fácánállomány számához mért nagyságban. Például 250 darabnak elegendő egy 16 méter hosszú, 7 méter széles és mintegy 4 méter magas, téglából hosszú négyszögben épült fal; ez belsőleg két részre, egy hosszabbra és egy rövidebbre osztatik — így: — melyből az egyik (a rövidebb rész) fedél alá kerül, a másik szabadon marad. Az utóbbiba, melyet *udvarnak*, vagy *kifutónak* neveznek, leveles galyfák ásandók a földbe (ha jó ágasak, elég két darab), a fák felett pedig igen vastag zsinegből kötött háló feszítendő ki, melynek szélei a fal felső részén alkalmazandó szögekhez köttetnek. Célszerű a falazaton lapos gerendázatot alkalmazni, melyek rámaszerűen egymásba eresztve, a háló számára sokkal jobb alapot képeznek mint a pusztá fal, már csak a szögek miatt is, melyeket a gerendákba akadálytalanul verhetünk be 5—6 cm. nyire egymástól. — A kifutó további berendezésében — a már említett ülfákon kívül — még a mesterséges búvóhelyek készítésére kell szorítkoznunk, miket akként állítunk elő, hogy a fal tövében, körül, deréknyi magas cserjéknek ásnak be kissé előredőlt (rézsút) helyzetben s itt-ott rőzserakásokat alkalmazunk. — A kamarának tetővel fedett

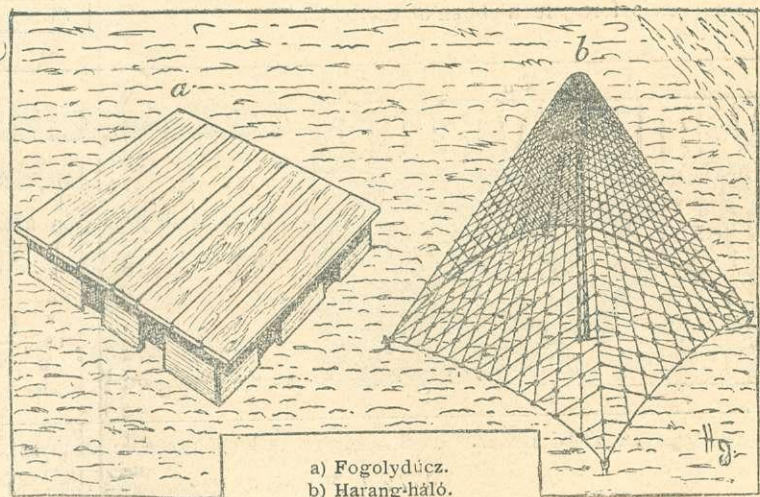

másik részében, körülbelül ott, a hol a menyezet kezdődik, egy a belső terület térfogatának megfelelő erős vásznat feszítettünk ki lazán, mely arra szolgál, hogy a röptében felvágódó fácán magát meg ne sérthesse. — A fácánok a hálóval fedett részben (vagyis a kifutóban) jó időben, a tetővel fedett helyen pedig zimankós és esős, havas időben tartózkodnak; különben a nyitott helyen éjjeleznek is (persze csak alkalmas időben) a beásott fák ágain és galyain üldögélve, — míg a sötét helyen a földön összebújva töltik az éjet. — Külső bejárata a fácánkamrának kettő van, mindkét végén egy-egy ajtó, a belső közfalon is lehet egy alacsony ajtónyílást alkalmazni s e mellett jobbról-balról, a sarkokban egy-egy csapóajtót, mely erős zsinag segítségével kívülről becsapható, valamint a középső ajtónyílás is, de az utóbbi esetleg el is maradhat. — Ugy a nyitott, mint a fedett kamrát bőven és állandóan el kell látni száraz homokkal, úgy, hogy a kamra mindig lehetőleg száraz legyen, mert a nedvesség igen árt a fácánoknak, hamar megbetegsznek nyirkos helyen, sőt az elhullás veszélyének vannak kitéve; miért is esős, havas időben naponta ki kell tisztítani a fácánkamrát és száraz homokkal ellátni; száraz időben azonban elég, ha minden 10 napban takarítjuk ki, homokozzuk fel. — Ha sok a befogott fácán, ügyelni kell arra, hogy elüléskor hely dolgában meg ne szoruljanak, miért is ha az ülfák ágai és galyai nem mutatkoznak elégségeseknek, átérő keresztrudakat kell a falakra felrakni, hogy azokra a helyhez nem jutott fácánok felülhessenek. — A mi a fácánok etetését illeti, e célra a kora reggeli órákat kell felhasználni. — Mielőtt a fácánok gondozója a kamrába belépne, czélszerű az ajtó többszörös megkopogtatása által figyelmeztetni a fácánokat jöveteléről, hogy azok a fedett sötét helyre, vagy ha esős időben a kamra imént említett helyén történik az etetés, azt elhagyva, a kifutóba meneküljenek, mert máskülönben nagy vadságukban — mikor benyit hozzájuk gondozójuk — roppant röpdősést, vergődést visznek véghez s némelyik közülök teljesen összetöri magát. Később megszokják a fácánok az etető napi látogatásait s kevesebb vadtságot tanúsítanak; csak a kopogtatást nem szabad soha sem elmulasztani. — **A foglyok kitelettelésére** szolgáló helyiség felállítása és berendezésénél ugyanazok az elvek irányadók, a melyek a fácánkamráknál jönnek tekintetbe. Ugyanis a foglykamráknak is akképp kell berendezve lenniök, hogy a zord idő ellen védett, de mindamellert szellős, száraz menhelyet nyújtsanak s emellett tágas udvarukon szabadon mozoghasson a vad s a nyújtott táplálékhoz kényelmesen, tolakodás nélkül hozzájuthasson. — A teletteto kamrát illetőleg — szintúgy, mint a fácánkitelettelőkénél, — két egymásra szolgáló helyiségből álljon az: a fedett helyiségből és a kifutóból. E két osztályt elválasztó közfal a foglyok ki- és bejárására szolgál két oly szerkezetű ajtócskával legyen ellátva, melyekkel kívülről tolas útján a belső helyiséget a kifutótól el lehessen zárni. A belső helyiség, vagyis a tulajdonképeni kamra, 6-7 lábnyi magasban lazán függő ponyva-menyezettel látandó el, 1-1½ lábnyira az épület tulajdonképeni szilárd menyezete alatt; a falakra néhány szelelő lyukat, illetve ablakocskákat is alkalmazhatunk, melyeket azonban sűrű dróthálóval látunk el, védelmül a kártékony elem betolakodása ellen. — Természetesen a fedett helyiséget ajtóval is

el kell látni; holmi alacsony bebúvót értve, melyen a foglyok gondozásával megbízott egyén a kamra tisztántartása, etetése és annak idejében való összefogdosása végett ki- és bejárhatson. A kifutónak legalább is még egyszer akkora térfogatúnak kell lenni, mint amekkora a kamra; oldalfalait tüskös, sűrű sodronyfonatból készíthetjük; a menyezet azonban határozottan sűrű fonatú, erős spárgából készült hálóból álljon s a kifutót — vagyis az udvart, — bevert dúcokhoz erősítve, laposan fedje. A sodrony-tető, illetve menyezet czélszerűtlen volna, mert a meg-megrebbenő foglyok véresre vernék a fejüket rajta. A kamra, a kifutó, szóval az egész berendezés, környékének nivójával kell, hogy legalább is 8-10 cm.-rel magasabban álljon, nehogy az esővíz és hólé befolyhasson s elnedvesítse a talajt, a mi veszedelmes volna a foglyokra nézve s betegségeknek lenne okozója. Különben is a fogoly, mint igen tisztaságszerető állat, csakis a száraz menhelyen érzi jól magát; nem kell tehát sajnálni a száraz homokot, de a seprút se, melynek naponta dolga akad az igen népes foglyokteleletetőkben, mert ott piszoknak felhalmozódni nem szabad. De esetleg esővíznek se, miért is esőzések, havazások alkalmával a kifutók oldalfalait széles deszkákkal védjük, a hálótetőzetet pedig gyékény, zsup-szalma s polyvával fedjük be, melyek azonban időjavultával azonnal eltávolítandók, hogy a madarak naphoz juszanak, mert a sűtkérezés nem csak kedves szokásuk, de egészségi szempontból szükséges is nekik s hiányát nagyon megsínylenék. — A teletteto kamrák készítésénél főleg nagy gondot kell fordítani a kifutókra s azt kicsiben — ha csak lehetséges (illetve ha a terület nagysága megengedi) ligetszerűen kell berendezni letűzdelt fenyőágak, tölgy- és gyalogfenyő-bokrokakkal besűrítve a sarkokat, hogy a foglyocskák búvóhelyet találjanak. — Szükségből, illetve ha csak kevés számú fogoly kiteletteléséről van szó, ilyen nagyobb szabású teletteto kamrák helyett egyszerű ketreceket is használhatunk, például 4-5 méter hosszú, 1 méter széles és 40-50 cm. magas faládkát ponyvatetővel, melyeknek egyik hosszú részét sűrű drótfonalkal elrekesztjük. Ennek a rekesztéknek az oldalfalait deszkákból készíthetjük, — míg a másik hosszú részt, mely az udvart, vagy kifutót képezi, sűrű drótháló oldalfalazattal látjuk el. — A kifelé nyíló ajtókat, összesen kettőt, a szekrény két végére alkalmazzuk s itt kapják a foglyok a napi élelmet és friss vizet. A közfalon természetesen szintén lenni kell apró ajtócskáknak a ki- s bebújálók foglyok számára, hogy pedig a homoknak sem szabad hiányozni, még pedig legalább is 3 cm.-nyi vastagságban kell fednie a padlózatot. — az magától értetődik. — A kifutót illetőleg — lehet azt úgy is készíteni, hogy csak az egyik hosszú részét látjuk el sodrony hálókkel, a másik hosszú részét pedig, valamint a végső (hátsó) részt bedeszkszük. — A befogott foglyok — ha csak egynehány csapatról van szó — csapat szerint, külön rekeszekbe helyeztetnek, maguk a ketrecek pedig világos, szellős kamrákba helyezendők el, a nyílt, illetőleg dróthálóval ellátott részükkel a világosság felé fordítva. Szükség esetében több ilyen teletteto rekeszt is helyezhetünk egymás fölé.

(Folytatása következik.)

a) Foglydúc.
b) Harang-háló.